

Spis treści

Wprowadzenie	11
--------------------	----

Rozdział I

Metoda kolejnych podstawień – archetyp metod

analizy przyczynowej	15
1.1. Metoda kolejnych podstawień w dotychczasowym ujęciu	15
1.2. Uogólnienie formuł obliczeniowych metody kolejnych podstawień	21
1.3. Zasada nawiązań łańcuchowych jako osnowa koncepcji badań przyczynowych	27
1.3.1. Uwagi wprowadzające	27
1.3.2. Klauzula <i>ceteris paribus</i> – fundament rachunku indeksowego	30
1.4. Metoda podstawień łańcuchowych w nowym ujęciu	31
1.4.1. Podstawy teoretyczne	31
1.4.2. Tryb warunkowy jako immanentna cecha metody	36
1.5. Wykorzystanie metody kolejnych podstawień w badaniach przyczynowych	37
1.5.1. Analiza przyczynowa prostego modelu kosztów	37
1.5.2. Wykorzystanie metody kolejnych podstawień w rachunkowości zarządczej	40
1.5.3. Analiza czynnikowa zysku netto	43
1.6. Nowe spojrzenie na wskaźniki wyprzedzenia i opłacenia (pokrycia)	46
1.6.1. Tradycyjna interpretacja wskaźników	47
1.6.2. Odchylenie względne a wskaźniki wyprzedzenia i opłacenia	49
1.7. Odchylenie względne jako metoda pomiaru poziomu kosztów	52
1.8. Koncepcja skorygowanego względnego odchylenia kosztów	57
1.9. Ilościowe ujęcie zjawiska histerezy kosztów	59

Rozdział II**Podstawowe propozycje metodyczne dotyczące**

badan przyczynowych	65
2.1. Charakterystyka metody różnic cząstkowych oraz metody wskaźnikowej	65
2.2. Metoda różnic cząstkowych – ujęcie tradycyjne	67
2.3. Interpretacja odchyleń cząstkowych w dotychczasowym rozumieniu	69
2.4. Problemy interpretacyjne metody różnic cząstkowych	71
2.5. Metoda trzech odchyleń	75
2.5.1. Krytyczna ocena interpretacji graficznej metody trzech odchyleń	77
2.5.2. Formuła interpretacyjna a formuła obliczeniowa	81
2.5.3. Próba wyjaśnienia istoty odchyleń cząstkowych	84
2.6. Metoda funkcyjna	87
2.7. Metoda krzyżowych podstawień	91
2.8. Metoda „trzech wag”	95
2.8.1. Podstawy teoretyczne	95
2.8.2. Znajdowanie odchyleń cząstkowych za pomocą metody „trzech wag”	98
2.9. Metoda całkowita	99
2.10. Ekwiwalentność wybranych metod badań przyczynowych	101
2.11. Propozycje modyfikacji formuł obliczeniowych wybranych metod	106
2.11.1. Próba uproszczenia procedury metody krzyżowych podstawień	106
2.11.2. Propozycja modyfikacji metody kolejnych podstawień – tzw. podwójna metoda kolejnych podstawień	108
2.11.3. Próby modyfikacji metody funkcyjnej	109
2.12. Metoda dzielenia na połowy	116
2.12.1. Podstawy teoretyczne	116
2.12.2. Praktyczne zastosowanie metody dzielenia na połowy	123
2.12.3. Kroki obliczeniowe metody dzielenia na połowy w ujęciu macierzowym	128
2.13. Zmodyfikowana metoda różnic cząstkowych	130

Rozdział III

Metoda logarytmiczna i jej pochodne	134
3.1. Uwagi wstępne	134
3.2. Metoda proporcjonalnego podziału odchyłeń (metoda Kilara)	135
3.3. Znowelizowana metoda współczynnikowa Bardelego	137
3.4. Prosty opis metody logarytmicznej	141
3.5. Metoda logarytmiczna – podejście tradycyjne	144
3.6. Aksjomatyzacja metody logarytmicznej	146
3.7. Algorytm stosowania metody logarytmicznej	151
3.8. Uogólniona metoda proporcjonalnego podziału odchyłeń i jej warianty	152
3.8.1. Metody średniej arytmetycznej	154
3.8.2. Algorytmy obliczeniowe metod średniej arytmetycznej	156
3.8.3. Inne warianty uogólnionej metody proporcjonalnego podziału odchyłeń	158
3.9. Metoda reszty	159
3.9.1. Podstawy teoretyczne	159
3.9.2. Tradycyjne zastosowanie metody reszty	168
3.9.3. Badania przyczynowe ekonomicznych równości tożsamościowych	170

Rozdział IV

Badania analityczne zmian strukturalnych	174
4.1. Uwagi wstępne o strukturze	174
4.2. Rozwiązanie problemu interpretacji struktury wektora o dowolnych składowych	178
4.3. Nowa koncepcja analizy struktur ekonomicznych	182
4.4. Egzemplifikacja proponowanej metody analizy zmiany struktury	190
4.5. Konwencjonalne metody wyodrębniania wpływu zmiany struktury	194
4.5.1. Istota tradycyjnych wskaźników zmiany struktury	195
4.5.2. Wykorzystanie średnioważonej marży brutto w konstrukcji wskaźnika struktury	202

4.5.3. Wyodrębnianie wpływu zmiany struktury w oparciu o metodę krzyżowych podstawień	203
4.6. Dyskusyjne koncepcje wyodrębniania wpływu zmiany struktury	205
4.6.1. Propozycja metodyczna Szczepaniaka	205
4.6.2. Wyodrębnianie wpływu zmiany struktury według metody trzech odchyień	206
4.6.3. Propozycja Niemczyka wyodrębniania wpływu zmiany struktury	209
4.6.4. Propozycja Kowalczyka wyodrębniania wpływu czynnika struktury	210
4.6.5. Autorska koncepcja wyodrębniania wpływu zmiany struktury	211

Rozdział V

Nowe koncepcje analizy przyczynowej kosztów bezpośrednich	214
5.1. Tradycyjne podejście do badań przyczynowych kosztów materiałów bezpośrednich	214
5.2. Podstawy metodyczne podejścia macierzowego oraz jego zastosowanie	219
5.3. Przypadki szczególne analizy kosztów zużycia materiałów bezpośrednich	226
5.4. Dwuwymiarowa analiza odchyień kosztów materiałów bezpośrednich	233
5.4.1. Istota dwuwymiarowej analizy odchyień	233
5.4.2. Analiza pozioma odchyień kosztów bezpośrednich	235
5.4.3. Egzemplifikacja analizy poziomej kosztów materiałów bezpośrednich	240
5.4.4. Nowa koncepcja dekompozycji macierzy „delta H”	245
5.4.5. Uproszczona analiza odchyień kosztów materiałów bezpośrednich	248
5.5. Analiza odchyień kosztów płac bezpośrednich	252
5.5.1. Analiza przyczynowa kosztów płac bezpośrednich w ujęciu macierzowym	252

5.5.2. Wariant klasyczny analizy przyczynowej kosztów płac bezpośrednich	260
5.5.3. Przypadki szczególne analizy kosztów płac bezpośrednich	267
5.6. Dwuwymiarowa analiza kosztów płac bezpośrednich w ujęciu macierzowym	269
5.6.1. Podstawy teoretyczne analizy dwuwymiarowej	269
5.6.2. Praktyczne wykorzystanie dwuwymiarowej analizy kosztów płac bezpośrednich	273

Rozdział VI

Krytyczny osąd metody kolejnych podstawień – źródło inspiracji do dalszych poszukiwań „idealnej” metody deterministycznej

6.1. Modele deterministyczne stosowane w analizie ekonomiczno-finansowej	278
6.1.1. Model a metoda	278
6.1.2. Istota modeli deterministycznych analizy ekonomicznej	280
6.2. Metoda kolejnych podstawień według różnych ekonomistów	288
6.3. Kryteria poprawności metod analizy przyczynowej	294
6.4. Istota i podział metod badań przyczynowych	302
6.5. Odchylenia cząstkowe w ujęciu rachunku operatorów	305
6.6. Kilka nowych propozycji interpretacji tzw. odchylen łącznych	310
6.7. Próba kategoryzacji odchylen cząstkowych	311
6.8. Analogie między analizą przyczynową i rachunkiem indeksowym oraz rachunkiem prawdopodobieństwa	315

Podsumowanie

Bibliografia